
NOTA RESUM

Nota resum de l'informe 22/2021, relatiu a la Renda garantida de ciutadania, exercici 2018

Barcelona, 22 de desembre de 2021

La Sindicatura de Comptes de Catalunya ha emès l'informe 22/2021, relatiu a la Renda garantida de ciutadania (RGC), exercici 2018, en compliment del seu Programa anual d'activitats.

L'informe, presentat pel síndic major, Jaume Amat, com a ponent, va ser aprovat pel Ple de la Sindicatura en la sessió del 9 de novembre del 2021.

L'objecte del treball ha estat la fiscalització limitada a les prestacions de la RGC atorgades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (DTAFS). Inclou la fiscalització del compliment de la legalitat i l'anàlisi dels procediments i de la gestió de les prestacions esmentades.

La Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania (LRGC), va crear aquesta prestació social destinada a garantir els mínims d'una vida digna a aquelles persones i unitats familiars que no disposen dels ingressos necessaris per assegurar-la. La Llei va crear també la prestació complementària d'activació i inserció (PCAI), que té com a finalitat la inclusió social o la inserció laboral dels seus perceptors. La LRGc també va modificar la Llei 13/2006, del 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, i va establir complements a les pensions no contributives i als ajuts i a altres prestacions estatals, fins a complementar els imports d'aquestes prestacions en una quantia equivalent a la de la renda garantida més la PCAI.

Les obligacions reconegudes en el pressupost de despeses del DTASF de l'exercici 2018 per a les prestacions reconegudes en la LRGc van ser de 312,52 M€, dels quals 240,51 M€ van anar a càrrec del pressupost de la Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa (DGESTSCA) i 72,01 M€, a càrrec de la Direcció General de Protecció Social (DGPS).

Durant el període comprès entre el setembre del 2017, quan va entrar en vigor la LRGc, i el desembre del 2018, la DGESTSCA i la DGPS van tramitar un conjunt de 89.471 expedients corresponents a la renda garantida de ciutadania i a complements de pensions estatals, 13.533 dels quals van ser resolts favorablement (18,1% dels resolts), 61.080 desfavorablement (81,9% dels resolts) i 14.858 restaven pendents de resoldre el 31 de desembre del 2018.

Les observacions més rellevants del treball de fiscalització, recollides en l'apartat 3.1 de l'informe, es resumeixen a continuació:

- En la mostra analitzada algunes persones o unitats familiars beneficiaris de la RGC i de complements de pensions estatals van percebre la PCAI tot i no haver subscrit cap pla d'inclusió social o d'inserció laboral.
- En algun cas, no es va exigir ni comprovar que els titulars i els beneficiaris de la RGC i del complement de pensions estatals estiguessin inscrits com a demandants d'ocupació o que no haguessin cessat voluntàriament de la seva activitat laboral dins els dotze mesos anteriors a la sol·licitud de la prestació, contràriament al que estableix la LRGC.
- La DGPS no va sol·licitar les nòmines per obtenir l'import exacte de les rendes del treball i descomptar-lo de la quantia de la prestació en cas que la unitat familiar no superés el llindar d'ingressos per accedir a la RGC, o extingir la prestació si superava aquest llindar.
- La DGESTSCA va atorgar el complement de pensions estatals a titulars d'unitats familiars en les quals algun dels beneficiaris, que no era el titular, percebia una pensió estatal, contràriament al que estableix la normativa.
- La DGPS va extingir el complement de pensions estatals quan el titular o el beneficiari de la prestació va obtenir un contracte de treball a jornada completa, tot i que hauria d'haver suspès el complement i haver pagat la PCAI durant sis mesos.
- La DGESTSCA va resoldre el 24,9% de les sol·licituds de RGC i el 88,6% de les sol·licituds de complements de pensions estatals en un termini superior a l'establert en la Llei. La DGPS va resoldre el 78,5% dels complements de pensions i el 91,9% dels complements de la pensió no contributiva en un termini superior al legalment establert.
- La LRGC estableix l'obligació de fer una revisió biennal de la continuïtat de les causes i del compliment de les condicions per tenir dret a la prestació. El setembre del 2019, la DGESTSCA no havia revisat el compliment dels requisits dels beneficiaris del 67,3% de les prestacions amb més de dos anys de vigència.
- Algunes resolucions de denegació de les sol·licituds de RGC i de complements de pensions i algunes resolucions de modificació i d'extinció d'aquestes prestacions feien referència a causes genèriques i no especificaven els motius concrets que, en cada cas, van donar lloc a les resolucions denegatòries, modificatives i extintives.
- El Departament no disposava de sistemes de control i avaluació mitjançant indicadors que permetessin avaluar els resultats d'aplicació de la LRGC. De les dades de l'indicador AROPE, índex d'Eurostat que mesura el risc de pobresa o exclusió social, es desprèn que l'any 2018 el 24,7% de la població catalana estava en risc de pobresa o exclusió social. El 31 de desembre del 2018, l'1% de la població percebia la RGC, el complement de pensions estatal o el complement de la pensió no contributiva. Per tant, es pot concloure que la LRGC ha estat insuficient per assegurar una vida digna a les persones que estaven en situació de pobresa.

En l'apartat 3.2, la Sindicatura formula tres recomanacions, que fan referència a la necessitat de revisar l'articulat de la Llei de la renda garantida de ciutadania, a la millora de l'aplicació informàtica de gestió de les prestacions i a la millora de la difusió de la Llei de la renda garantida de ciutadania.

Aquesta nota resum té efectes merament informatius.
L'informe es pot consultar a www.sindicatura.cat.